

РЕШЕНИЕ

№ 1903

гр. София, 02.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 43 СЪСТАВ, в публично заседание на тридесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЕЛЕНА ЛЮБ. ДОНКОВА

при участието на секретаря РАЛИЦА Г. НАКОВА
като разгледа докладваното от ЕЛЕНА ЛЮБ. ДОНКОВА Гражданско дело № 20231110121646 по описа за 2023 година

Предявени са обективно съединени искове, както следва: установителни искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК вр. с чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. с чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК, чл.422, ал.1 ГПК, вр.чл.86, ал.1 ЗЗД и осъдителен иск с правно основание по чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. с 430 ТЗ, вр. чл. 10а, предл. 2 ЗПК.

Производството е образувано по искова молба от ***** срещу Н. И. Х. за установяване на вземания, за които е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 ГПК по ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по описа на СРС. Предявен е и осъдителен иск за сума, за която заявлението е отхвърлено.

В исковата молба, уточнена с молба с вх.№ 124408/04.05.2023 г. ищецът твърди, че на 28.07.2021 г. между него и ответницата, бил сключен договор за потребителски кредит № 40005151574, по силата който предоставил на последната кредит в размер на 1 000 лева, за срок от 18 месеца, при размер на вноската – 75,29 лева, ГПР – 48,90 %, ГЛП – 41,00 %, лихвен процент на ден – 0,11 %, при което общо задължение по кредита възлизало на сумата от 1355,33 лева. Поддържа, че ответникът избрал и закупил и допълнителен пакет от услуги „Фаст“ – на стойност 300,00 лева, с размер на вноската от 16,67 лева. Сочи, че така общото задължение по кредита и пакета от допълнителни услуги възлиза на сумата от 1655,33 лева, а общия размер на вноската – 91,96 лева. Между страните било уговорено и договорно възнаграждение, което ищецът претендира за периода от падежа на първата неизплатена вноска – 01.09.2021 г. до датата на предсрочна изискуемост на кредита – 05.09.2022 г. Поддържа, че за периода от изпадане на длъжника в забава – 02.09.2021 г. до обявяване на кредита за

предсрочно изискуем – 05.09.2022 г., дължи и лихва за забава в размер на 191,77 лева. Ищецът твърди, че ответникът не е погасил нито една от погасителните вноски, поради което на последния било изпратено уведомление за обявяване на предсрочна изискуемост на вземането, получено лично от длъжника. Поради неизпълнение на задълженията по процесния договор, ищецът подал заявление по чл.410 ГПК, но поради оспорване на издадената заповед и частично отхвърляне на част от заявлението, ищецът обуславя правния си интерес от предявените в настоящото производство искове. Моли съда да признае за установено, че ответникът дължи на ищцовото дружество сумата от 1000,00 лева, представляваща главница по договор за потребителски кредит № 40005151574/28.07.2021 г., ведно със законната лихва, считано от 28.10.2022 г. до окончателното изплащане, сумата от 191,77 лева, представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2021 г. до 05.09.2022 г., както и сумата от 321,15 лева, представляваща договорно възнаграждение за периода от 01.09.2021 г. до 05.09.2022 г. Предявява осъдителен иск за сумата от 300,00 лева, представляваща възнаграждение за закупена допълнителна услуга „Фаст“, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на заявлението до окончателното изплащане. Претендира разноски.

В срока по чл.131 ГПК по делото е постъпил писмен отговор, в който ответникът изразява становище за недопустимост на предявения осъдителен иск и неоснователност на установителните такива. Оспорва всички изложени от ищеца твърдения в исковата молба, с изключение на твърдението за сключен между страните договор за потребителски кредит № 40005151574. Излагат се доводи, че съгласно ТР № 3 от 2017 г. на ОСГТК на ВКС, при обявена предсрочна изискуемост на задължението, размерът на вземането на кредитора следва да се определи в размер само на непогасения остатък от представената по договора парична сума и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост. Изразява се становище, че клаузата по отношение на услугата „Фаст“ е в противоречие с чл.10а, ал.2 ЗПК, както и относно наличие на неравноправни клаузи в договора, задължаващи потребителя да заплати необосновано високи неустойки или обезщетения при неизпълнение, недобросъвестни и водещи до значително облагодетелстване на кредитора. Оспорва се размера на претендираната законна лихва с доводи, че ГЛП не може да надвишава петкратния размер на законната лихва, определена с ПМС. Предвид множеството неравноправни клаузи в процесния договор, ответникът моли съда да го обяви за недействителен, като приложи разпоредбата на чл.23 ЗПК. Възразява и срещу претендираните от ищеца разноски като прекомерни.

Съдът, след като обсъди събраните по делото доказателства по отделно и в тяхната съвкупност, и като взе предвид становищата на страните, приема за установено следното ***от фактическа страна:***

Видно от приложеното към настоящото производство ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по

описа на СРС, 43-ти състав е, че по заявление на ***** е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 ГПК, с която е разпоредено длъжникът – настоящ ищец да заплати на кредитора сумата от 1 000,00 лева, представляваща главница по Договор за кредит № 40005151574/28.07.2021 г., ведно със законната лихва, считано от 28.10.2022 г. до изплащане на вземането, сумата от 23,73 лева, представляваща законна лихва за периода от 05.09.2022 г. до 27.10.2022 г., сумата от 191,77 лева, представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2021 г. до 05.09.2022 г., сумата от 321,15 лева, представляваща неплатено договорно възнаграждение за периода от 05.09.2022 г., както и сумата от общо 71,89 лева, представляваща разноски за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение, съразмерно на уважената част от заявлението.

С разпореждане от 10.11.2022 г. по ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по описа на СРС съдът е отхвърлил заявлението в частта му за сумата от 300,00 лева, представляваща неплатено възнаграждение за закупена и използвана услуга Фаст и за сумата от 30,00 лева, представляваща неплатени такси по Тарифа за извънсъдебно събиране на вземането, начислени на 05.12.2019 г.

С разпореждане от 23.03.2023 г. по ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по описа на СРС съдът е констатирал, че срещу издадената заповед е подадено възражение от длъжника – настоящ ответник, поради което е указал на заявителя - настоящ ищец, че може да предяви иск за установяване на вземането си. В предоставения му едномесечен срок ищецът е подал исковата молба, въз основа на която е образувано настоящото производство.

С влязло в законна сила определение № 41136/16.11.2023 г. издадената заповед е обезсилена в частта, в която съдът е разпоредил Н. И. Х. да заплати на "ПРОФИ КРЕДИТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД сумата от 23,73 лева, представляваща законна лихва за периода от 05.09.2022 г. до 27.10.2022г.

Между страните не се спори, а и от представените по делото искане за отпускане на потребителски кредит, стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация, договор за потребителски кредит "Профи Кредит Стандарт" и общи условия, се установява, че между „Профи Кредит България“ ЕООД, в качеството на кредитор и Н. И. Х., в качеството му на кредитополучател, е сключен договор за потребителски кредит Профи Кредит Стандарт № № 40005151574/28.07.2021 г., по силата на който дружеството-ищец е предоставило на ответника сума в размер на 1000,00 лв., при поето от него задължение да погаси заема в срок от 18 месеца, на месечни вноски от по 75,29 лв. месечно, при ГПР 48,90 % и ГЛП 41.00 % , лихвен процент на ден 0.11 %, дължима сума по кредита 1355,33 лв. Договорени са и пакет допълнителни услуги „Фаст“ при възнаграждение в размер на 300,00 лева платимо на вноски от по 16,67 лв., като общо поетото задължение на на ответника към ищеца възлиза на 1655,33 лв., а размера на всяка вноска – 91,96 лв. Съгласно приложения към

договора погасителния план, падежът на последна погасителна вноска е на 01.02.2023 г.

В договора за кредит е отбелязано /б. Б от раздел „Декларации“/, че е подписан при Общи условия, които са негова неразделна част, предадени са на клиента при подписването му и той е декларирал, че е запознат със съдържанието им и ги приема, няма забележки към тях и се задължава да ги спазва. Отбелязано е /б. А от раздел „Декларации“/, че клиентът декларира, че са му предоставени: безвъзмездно на хартиен носител и на български език, в ясна и разбираема форма, информация под формата на Стандартен европейски формуляр; разяснения по договора с оглед преценка от клиента, доколко предлаганият кредит съответства на възможностите и финансовото му състояние, разяснения на преддоговорната информация, основните характеристики на предлаганите продукти, в т. ч. последиците в случай на просрочени плащания, разяснения на пакета от допълнителни услуги и т. н. Декларирано е от кредитополучателя /б. Г/, че е уведомен, че изборът и закупуването на допълнителни услуги не е условие за сключване на договора. Ответникът е декларирал, че при подписване на договора е получил екземпляр от договора, ОУ, погасителен план и споразумение.

По делото е представено уведомително писмо до ответника от ищеца, с което е уведомен за настъпила предсрочна изискуемост на вземанията по кредита. Видно от приложената по делото обратна разписка е, че уведомлението е получено лично от ответника, преди датата на подаване на заявлението по чл.410 ГПК в съда.

По делото е прието извлечение по сметка към процесния договор за потребителски кредит, от което се установява, че към 24.04.2023 г. не са извършвани плащания, като към посочената дата дължимата от ответника сума е в общ размер на 1621,15 лева.

Други относими и допустими доказателства по делото не са представени.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните **правни изводи:**

По предявените осъдителни иски с правно основание по чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. с 430 ТЗ вр. чл. 10а, предл. 2 ЗПК:

Договорът за кредит има характеристиките на договор за потребителски кредит съгласно дадената в чл.9, ал.1 ЗПК легална дефиниция, а кредитополучателят има качеството потребител по смисъла на пар. 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Ето защо, същите следва да бъдат съобразени изцяло с изискванията на ЗПК и ЗЗП.

За неравноправния характер на клаузите в потребителския договор съдът следи служебно и следва да се произнесе независимо дали страните са навели такива възражения или не (*в този смисъл е решение № 23/07.07.2016г. по т.д. № 3686/2014г., I т.о. на ВКС*). Доколкото в случая се касае за приложение на императивни материалноправни норми, за които съдът следи служебно по аргумент от

т. 1 на ТР № 1 от 09.12.2013г., постановено по тълк.д. № 1/2013г. на ВКС, ОСГТК, нищожността на уговорките в процесния договор за кредит може да бъде установена и приложена служебно от съда без от страните да е наведен такъв довод.

Съгласно чл.15, т.1 от ОУ, услугата „Фаст“ представлява приоритетно разглеждане на искането за отпускане на потребителски кредит, която клауза настоящият съдебен състав намира, че противоречи на добрите нрави и е неравнопоставена.

Съгласно разпоредбата на чл.10 а ЗПК, кредиторът може да събира от потребителя такси и комисионни за допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит. В конкретния случай т.нар. „допълнителни услуги“, за които е уговорено възнаграждение в размер на 300,00 лева не попада в приложното поле на горесцитираната правна норма. Срещу тази такса (възнаграждение) не се дължи никакво поведение от страна на кредитора – сумата се дължи за възможност за ускорено разглеждане на искането му. С оглед предходното, това вземане няма характер на такса, тъй като не се дължи заради извършени разходи, нито заради определени действия, предприети от кредитора. Описаните елементи от пакета допълнителни услуги са договорени единствено като възможност за предоставяне, но не и като задължение на кредитора. Принципите на справедливост и добросъвестност изискват потребителят да заплаща възнаграждение за реалното ползване на определена услуга, а не за хипотетичното и евентуално предоставяне на такава.

В случая, наименованието на допълнителния пакет услуги прикрива истинската цел на клаузата – увеличение възнаграждението на кредитора за предоставения заем, което от своя страна води до нарушение на императивната разпоредба на чл.19, ал.4 ЗПК, според която годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. Добавено към уговореното възнаграждение по договора /а и само по себе си/, възнаграждението за допълнителните услуги очевидно води до многократно превишаване тавана на ГПК, което обуславя нищожност на уговорката за плащане на това възнаграждение. Видно от данните по договора, ГПР е уговорен на 48,90 %, без да е включено допълнителното възнаграждение, като след прибавянето му към уговорения ГПР, се налага извод, че общият размер на ГПР надхвърля неколkokратно императивно предвидения максимален размер съобразно чл.19, ал.4 ЗПК.

Предвид гореизложеното съдът намира, че така предвидената такса е нищожна, като противоречаща на закона и на добрите нрави, доколкото срещу уговорените възнаграждения кредитополучателят не получава никакво конкретно благо. Потребителят следва да заплати възнаграждение с неясна насрещна престация, клаузите са предварително уговорени и няма доказателства потребителят да е разполагал с каквато и да е възможност да повлияе върху тяхното съдържание; не е

ясно и какъв е начинът за определяне на размера им. С така уговорената допълнителна сума се постига увеличение на възнаграждението на кредитора за предоставения заем, като с тях се цели заобикаляне на императивните изисквания на чл. 19, ал.4 ЗПК.

Разпоредбите на чл.10а от ЗПК дават възможност на кредитора по договор за потребителски кредит да получава такси и комисионни за предоставени на потребителя допълнителни услуги във връзка с договора. По своята същност това са действия, целящи осигуряване на изпълнението, вкл. и по принудителен път, на задълженията на потребителя по договора. Следователно тези дейности имат за предназначение да улеснят взаимоотношенията между кредитор и потребител и да помогнат на кредитора да управлява по-добре договора и изплащането на сумите по него. Събирането на такси и комисионни за дейности, свързани с усвояването и управлението на кредита, обаче е изрично забранено с императивната разпоредба на чл.10а, ал.2 ЗПК, което обосновава неправомерността на услугата „Фаст“, предполагаща заплащането на възнаграждение във връзка с усвояването на кредита.

Съгласно разпоредбата на чл.146, ал.1 ЗП, неправомерните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. С оглед изводите на съда за нищожност на клаузата за допълнителна „Фаст“, предявения осъдителен иск за сумата от 300,00 лева следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

По предявените установителни иски с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК вр. с чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. с чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК:

Настоящият съд счита, че процесният договор за кредит нарушава разпоредбите на ЗПК, поради което е недействителен.

На първо място, в договора е посочен ГПР като абсолютна процентна стойност – 48,90 %, като не са посочени взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР, каквото е изискването на чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. Съгласно разпоредбата на чл.19, ал.1 ЗПК, ГПР изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В конкретния случай както в договора, така и в ОУ липсва конкретизация относно начина, по който е формиран посочения ГПР, което води до неяснота относно включените в него компоненти, а това от своя страна е нарушение на основното изискване за сключване на договора по ясен и разбираем начин (чл.10, ал.1 ЗПК). Следва да се има предвид, че неясното определяне на ГПР е самостоятелно основание за нищожност на договора, съгласно разпоредбата на чл.22 ЗПК.

Налице са и други основания за недействителност на договора, касаещи клаузата на възнаградителната /договорната/ лихва. В процесния договор е посочен ГЛП в размер на 41,00 %, както и лихвен процент на ден от 0,11 %. Така уговореният размер на възнаградителната лихва противоречи на добрите нрави. Действително, към датата

на уговаряне на размера на лихвата не са налице императивни разпоредби, които определят максималния размер на възнаградителната лихва /императивните разпоредби в ЗПК касаят единствено ГПК/, но това не означава, че свободата на договаряне на е ограничено и то при положение, че се касае за потребителски договор, при който потребителят е по-слабата икономически страна, поради което се ползва със засилена защита от ЗЗП и ЗПК.

В правната доктрина и съдебната практика се приема, че накърняване на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1 ЗЗД е налице, когато се нарушава правен принцип, изрично формулиран или проведен чрез създаване на конкретни други разпоредби. Такъв основен принцип е добросъвестността в гражданските и търговските взаимоотношения, а целта на неговото спазване, както и принципа на справедливостта, е да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Налице е трайно установена практика на ВКС, съгласно която съглашение за плащане на възнаградителна лихва е действително, ако тя не надвишава тройния размер на законната лихва. При справка на страницата БНБ в интернет съдът установи, че към датата на сключване на процесния договор, основният лихвен процент е 0,00 %, от което следва, че размерът на законната лихва е 10,00 %, т.е. уговорения в договора ГЛП от 41,00 % надвишава четири пъти законната лихва, което е в нарушение на добрите нрави, тъй като надвишава трикратния размер на законната лихва.

Предвид гореизложеното, настоящият съд приема, че клаузата за възнаградителна /договорна/ лихва в сключения договор за потребителски кредит накърнява равнопоставеността между страните, противоречи на добрите нрави и е в разрез с принципа на добросъвестността при договаряне, с оглед на което е и нищожна на основание чл.26, ал.1 ЗЗД.

Като неоснователен следва да бъде отхвърлен и предявения иск за сумата от 191,77 лева, представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2021 г. до 05.09.2022 г., която претенция ищецът обосновава с клаузата на чл.12.1 от ОУ към процесния договор. Тази разпоредба, предвиждаща неустойка при забава в размер на ОЛП+10%, съдът намира за нищожна като противоречаща на повелителната норма на чл. 33 ЗПК, според която обезщетението за забава не може да надвишава размера на законната лихва.

Съгласно разпоредбата на чл.23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.

Поради изложеното се налага извод, че ответникът дължи само главницата по договора за кредит, която е в размер на 1000 лева.

По разноските:

С оглед изхода на спора и на основание чл.78, ал.1 ГПК ищецът има право на разноски съразмерно с уважената част от предявените искове. В представения по

делото списък на разноските по чл.80 ГПК се претендират разноски в исковото производство в размер на 95,62 лева – държавна такса и 360,00 лева юрисконсултско възнаграждение. Макар съдът да констатира, че по производството е дължима и внесена държавна такса в по-висок размер, то същият е обвързан от претендирания от ищеца размер. Не така стои въпроса с претендираното юрисконсултско възнаграждение, определянето размера на което съгласно разпоредбата на чл.78, ал.8 ГПК е изцяло в правомощията на съда. С оглед предходното, като взе предвид, че производството не е от фактическа и правна сложност, приключило е в едно открито съдебно заседание, на което процесуален представител на ответника не се е явил, съдът определя юрисконсултско възнаграждение в минимален размер от 100,00 лева. Съразмерно на уважената част от исковете ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сумата от 107,90 лева.

На основание чл.78, ал.3 ГПК на ответника се следват разноски съразмерно на отхвърлената част от исковете, но по делото няма доказателства за реално направени разноски, поради което съдът не присъжда такива.

С оглед задължителните указания дадени в ТР № 4/18.06.2014 г. на ВКС по тълк. дело № 4/2013 г., ОСГТК, съдът по исковото производство по чл.422 ал.1 ГПК дължи произнасяне и по разноските по заповедното производство, като съгласно указанията, дадени в т.12 от ТР, това следва да стане с осъдителен диспозитив. Издадената заповед по чл.410 ГПК по ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по описа на СРС съдържа разноски за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение в общ размер на 71,89 лева, от които съразмерно на уважената част от исковете длъжникът – настоящ ответник следва да заплати сумата от 39,65 лева.

В заповедното производство също не са представени доказателства за направени разноски от длъжника – настоящ ответник, поради което съдът не присъжда такива.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО на основание чл. 422, ал. 1 ГПК вр. с чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. с чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК, че Н. И. Х., ЕГН *****, дължи на *****, със седалище и адрес на управление: *****, сумата от **1000,00 лева**, представляваща главница по договор за потребителски кредит № 40005151574/28.07.2021 г., ведно със законната лихва, считано от 28.10.2022 г. до окончателното изплащане, за която сума е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 ГПК по ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по описа на СРС, 43-ти състав, като **ОТХВЪРЛЯ** предявените установителни искиове за сумата от 191,77 лева, представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2021 г. до 05.09.2022 г., за сумата от 321,15 лева, представляваща договорно възнаграждение за периода от 01.09.2021 г.

до 05.09.2022 г., както и предявения осъдителен иск за сумата от 300,00 лева, представляваща възнаграждение за закупена допълнителна услуга „Фаст“.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.1 ГПК Н. И. Х., ЕГН *****, да заплати на *****, със седалище и адрес на управление: *****, сумата от **107,90 лева**, представляваща направените разноси в настоящото производство, съразмерно на уважената част от исквете, както и сумата от **39,65 лева**, представляваща разноси в производството по ч.гр.д.№ 58819/2022 г. по описа на СРС, 43-ти състав, съразмерно на уважената част от исквете.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____